

Joanna Dziak

Konferencja „Biblioteka naukowa:
czy jeszcze naukowa?”, Poznań,
25–26 października 2017 r.

Nowa Biblioteka. Usługi, Technologie Informacyjne i Media nr 1 (28), 171-175

2018

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.



Joanna Dziak

Biblioteka Główna
Politechnika Śląska
e-mail: joanna.dziak@polsl.pl

Konferencja

„Biblioteka naukowa: czy jeszcze naukowa?”

(Poznań, 25–26 października 2017 r.)

„Biblioteka naukowa: czy jeszcze naukowa?” – takie pytanie postawili sobie uczestnicy konferencji, która odbyła się w Bibliotece Uniwersyteckiej w Poznaniu w dniach 25–26 października 2017 r. Obrady rozpoczęły się od wręczenia przez Przewodniczącą Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich (dalej: SBP), Joannę Pasztaleniec-Jarzyńską, godności Honorowego Członka SBP Profesorowi Jackowi Wojciechowskiemu oraz Honorowej Odznaki SBP byłemu dyrektorowi Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu, Arturowi Jazdonowi.

W pierwszym wystąpieniu J. Wojciechowski poruszył temat konieczności udziału bibliotekarzy w badaniach i komunikacji naukowej. Podkreślił znaczenie weryfikowalnej i aktualizowanej informacji bibliograficznej, przygotowywanej m.in. przez bibliotekarzy dziedzinowych, których rola w polskich bibliotekach, jak zauważył, jest ciągle znikoma. Zaaumentował wagę rejestracji, archiwizacji i rozpowszechniania wyników badań naukowych, jednocześnie negatywnie odnosząc się do idei *open access*, co wybrzmiało kontrowersyjnie w obchodzonym równocześnie Tygodniu Otwartej Nauki. Omawiając rolę biblioteki w postępowaniu naukowym, J. Wojciechowski wymienił atuty bibliotek naukowych – narzędzia, kontakty czy zaplecze badawcze. Zwrócił także uwagę na zagrożenie w postaci likwidacji bibliotek instytutowych, jakie niesie przygotowywana nowa ustawa o szkolnictwie wyższym. Wystąpienie to było ciekawym punktem wyjścia dalszych referatów i dyskusji.

Następnie głos zabrał Emanuel Kulczycki, który z perspektywy członka zespołu przygotowującego Ustawę 2.0 zaprezentował ideę biblioteki naukowej w nowych przepisach prawnych. Podkreślił jej rolę w raportowaniu wyników działalności jednostek naukowych jako gwaranta jakości danych zgłaszanych do systemu ewaluacyjnego. Zwrócił też uwagę na coraz większe znaczenie systemu ORCID w komunikacji naukowej.

Kolejni prelegenci, Katarzyna Bartosiak i Kamil Banaszewski, odnosząc się do uregulowań prawnych oraz perspektyw rozwoju nauki, zaakcentowali konieczność wypracowania przez biblioteki miejsca w systemie badawczym. Temat ten kontynuowała Lidia Derfert-Wolf, która wyraziła opinię w kwestii jasnego sformułowania misji biblioteki, a także konieczności badania korzyści z jej funkcjonowania. Bibliotekarze powinni mieć twarde dowody swojej użyteczności i temu celowi ma służyć m.in. projekt „Analiza funkcjonowania bibliotek naukowych”. Z kolei J. Pasztaleniec-Jarzyńska, nowo wybrana Przewodnicząca SBP, omówiła wsparcie Stowarzyszenia dla naukowej działalności bibliotek akademickich. Kolejna prelegentka, Maria Lamberti, wskazując na rolę zasobów i usług biblioteki w badaniach naukowych, wyeksponowała aspekty pracy bibliotekarzy, których osobiste zaangażowanie bywa decydujące dla efektywnych kontaktów ze światem naukowców.

Kolejne referaty dotyczyły badawczej funkcji bibliotek naukowych. Joanna Dziak przedstawiła obraz działalności naukowej bibliotekarzy, wynikający z publikacji w polskich czasopismach bibliologicznych. Krystyna Jazdon i Aleksandra Szulc omówiły inicjatywy naukowe pracowników Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu. Justyna Wójcik i Anna Pomorska-Kowalczyk zreferowały działania Biblioteki Politechniki Lubelskiej na rzecz wsparcia badań naukowych, a Ewa Piotrowska zaprezentowała przedsięwzięcia podejmowane w Bibliotece Głównej Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie oraz rolę sekretarza naukowego w tej Bibliotece. Wystąpienia te dowiodły, że biblioteki naukowe są nie tylko warsztatem dla prowadzących badania przedstawicieli innych dyscyplin, ale także miejscem aktywności naukowej bibliotekarzy. Organizuje się tam konferencje, zebrania naukowe, warsztaty. Prowadzona jest współpraca z bibliotekami zagranicznymi, publikowane są artykuły, redagowane czasopisma i książki. Na podstawie wyników badań naukowych nadawane są stopnie bibliotekarzy dyplomowanych.

Kolejny blok referatów dotyczył działań bibliotek akademickich na rzecz środowiska naukowego uczelni. Katarzyna Maćkiewicz podkreśliła rolę bazy publikacji pracowników w kontekście oceny parametrycznej

jednostek naukowych. Stwierdziła, że konieczność wypełnienia obowiązku sprawozdawczego stała się okazją do rozwoju współpracy biblioteki z innymi jednostkami uczelni. Dorota Olejnik i Kinga Nowakowska omówiły potrzeby młodych użytkowników bibliotek. Wskazały m.in. na odmienny sposób funkcjonowania w internecie czy przyzwyczajanie do wykorzystywania wyszukiwarek. Żaneta Szerksznis zaprezentowała możliwości narzędzia Google Analytics dla oceny funkcjonowania witryny bibliotecznej. Urszula Poślada przybliżyła inicjatywy biblioteki w celu realizacji potrzeb czytelniczych w bibliotece uczelnianej: od szkoleń dla studentów pierwszego roku, poprzez organizację dostępu do źródeł i pomoc w korzystaniu z nich, aż po analizy bibliometryczne. Karolina Jaworska na przykładzie tworzenia *Polskiej Bibliografii Literackiej* przedstawiła znaczenie współpracy pomiędzy bibliotekami naukowymi. Z kolei Anna Dodot, analizując potrzeby szkoleniowe, zwróciła uwagę na możliwość wykorzystania badań rynkowych do tworzenia oferty edukacyjnej.

Pierwszy dzień konferencji był poświęcony roli bibliotek w badaniach naukowych. Wielokrotnie podkreślano konieczność dostosowania oferty do potrzeb świata nauki oraz znaczenie zaangażowania się bibliotek w system sprawozdawczości jednostek naukowych. Uczestnicy konferencji mogli zapoznać się z prezentacjami sponsorów z firm Aleph-Polska, EBSCO, ARFIDO, Cambridge University Press, a po zakończeniu obrad zwiedzić Bibliotekę Uniwersytecką i podziwiać jej zabytkowe wnętrza.

Tematem przewodnim drugiego dnia konferencji była kulturotwórcza działalność bibliotek naukowych. Maja Wojciechowska przedstawiła zagadnienie budowania kapitału społecznego. Zwróciła uwagę, że infrastruktura bibliotek: sale do pracy grupowej, sale multimedialne, konferencyjne, kawiarnie czy galerie, mogą stać się miejscem wielu przedsięwzięć, takich jak: wystawy, koncerty, warsztaty, konferencje, kluby dyskusyjne, spotkania naukowe, przedstawienia, projekcje filmów. Służą one budowaniu więzi społecznych, tworzeniu sieci wzajemnego zaufania, kształtują umiejętność współpracy. W kolejnym referacie Mirosława Różycka zaprezentowała inicjatywy bibliotekarzy województwa zachodniopomorskiego, zapoczątkowane w końcu XX w. poprzez porozumienie na rzecz zakupu wspólnego systemu bibliotecznego. Były one kontynuowane w kolejnych latach w postaci: stworzenia Rozproszonego Katalogu Bibliotecznego RoK@Bi, obejmującego zbiory wielu bibliotek regionu, powstania Zachodniopomorskiej Biblioteki Cyfrowej „Pomerania”, wydawania czasopisma „Bibliotekarz Zachodniopomorski” oraz serii obejmującej materiały konferencyjne z regularnie odbywających

się spotkań. Zachodniopomorskie Porozumienie Bibliotek współpracuje także ze swym odpowiednikiem w Niemczech.

Kolejne referaty obfitowały w przykłady różnorodnych działań na rzecz propagowania nauki i kultury. Łukasz Tomeczak i Katarzyna Panasiewicz omówili formy aktywności Biblioteki Politechniki Lubelskiej: tworzenie wystaw tradycyjnych i wirtualnych, organizowanie towarzyszących im seminariów, udział w Lubelskim Festiwalu Nauki, Lubelskich Targach Książki, organizowanie warsztatów i spotkań dla różnych grup odbiorców, m.in. osób niepełnosprawnych czy seniorów, a także stworzenie cieszącego się dużym powodzeniem kącika gier planszowych. Edyta Kołodziejczyk przedstawiła funkcjonowanie Biblioteki Politechniki Łódzkiej, m.in. organizowanie wystaw w Galerii Biblio-Art oraz w przestrzeni wirtualnej, spotkania w ramach Przedśionka Literackiego, a także współpracę z Klubem Krótkofalowców Politechniki Łódzkiej. Agnieszka Kościelniak-Osiak z Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie zwróciła uwagę, że w przypadku prowadzenia intensywnej i różnorodnej działalności kulturalnej konieczne jest stworzenie profesjonalnej komórki organizacyjnej, której pracownicy będą posiadać odpowiednie kompetencje. Edyta Krużyńska, prezentując działania Biblioteki Uniwersyteckiej w Toruniu, podkreśliła, jak ważna jest współpraca biblioteki z innymi instytucjami w regionie: muzeami, stowarzyszeniami, organizacjami studenckimi, Urzędem Miasta i Urzędem Marszałkowskim.

Omawiając działalność kulturotwórczą, prelegenci zwrócili uwagę na wykorzystanie własnych zasobów do promocji zbiorów i usług biblioteki. Wioletta Ernst i Anna Pukas skupiły się na możliwościach fotografii zamieszczanych m.in. w serwisach społecznościowych. Radosław Michalski przedstawił przykład tworzenia wystaw z wykorzystaniem plakatów ze zbiorów dokumentów życia społecznego, które są prezentowane także poza siedzibą biblioteki – w popularnej łódzkiej kawiarni. Hanna Kościńska-Jawień i Katarzyna Mól omówiły doświadczenia Biblioteki Głównej Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie w tworzeniu gry bibliotecznej wykorzystywanej do kształcenia kompetencji informacyjnych czytelników. Justyna Seiffert opowiedziała o zaangażowaniu Biblioteki Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach w Noc Muzeów, podczas której można zwiedzić zabytkową siedzibę Biblioteki oraz zdobyć wiedzę z zakresu medycyny. W trakcie tej imprezy, oprócz tradycyjnych prezentacji, pokazów i wykładów popularnonaukowych wygłaszanych przez pracowników nauki, przygotowywane są happeningi organizowane przez studentów. Na zakończenie drugiego dnia obrad Jacek Willecki przeanalizował możliwości pozyskania środków

finansowych z funduszy europejskich na działalność kulturalną, a Iwona Ruś zwróciła uwagę na konieczność promocji katalogu NUKAT jako wysokiej jakości narzędzia informacji o zbiorach polskich bibliotek.

W czasie dyskusji towarzyszącej referatom Barbara Barańska-Malinowska zaakcentowała konieczność zachowania proporcji między działalnością kulturotwórczą a przedsięwzięciami na rzecz wspierania badań naukowych. Imprezy kulturalne powinny, według niej, stanowić jedynie uzupełnienie podstawowych zadań biblioteki.

W konferencji wzięło udział ponad 120 uczestników, którzy dyskutowali na temat aktualnej roli i zadań bibliotek naukowych oraz mieli możliwość wymiany doświadczeń. Obrady podsumowała dyrektor Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu, Małgorzata Dąbrowicz.

Tekst wpłynął do redakcji 13 listopada 2017 r.